

Sygn. akt IV KS 22/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lipca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik (przewodniczący)

SSN Piotr Mirek

SSN Włodzimierz Wróbel (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Gierczak

w sprawie **D. S.**,

oskarżonego z art. 209 § 1a k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 8 lipca 2020 r.,

skargi wniesionej przez Prokuratora Rejonowego w M. w trybie art. 539a k.p.k. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z dnia 27 lutego 2019 r. (sygn. akt VII Ka (...)),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Okręgowemu w C. do ponownego rozpoznania w postępowaniu
odwoławczym.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w M. z dnia 13 listopada 2018 r. (sygn. akt II K 615/18) wydanym w trybie art. 335 § 1 k.p.k., D. S. został uznany winnym ciągu przestępstw z art. 209 § 1a k.k., za który wymierzono mu karę 10 miesięcy ograniczenia wolności połączonej z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku

miesięcznym. Ponadto na oskarżonego nałożono obowiązek łożenia na utrzymanie małoletniego syna A. S. W sprawie orzekł asesor.

Od tego wyroku apelację wniósł Prokurator Rejonowy w M., zarzucając temu orzeczeniu *„obrazę przepisów prawa materialnego, a to art. 209 § 1 k.k. polegającą na pominięciu w opisie przypisanych oskarżonemu czynów jednego z istotnych znamion przedmiotowego przestępstwa, poprzez nie wskazanie, iż oskarżony zachowaniem swoim naraził małoletniego na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych.”* Podnosząc powyższy zarzut, Prokurator wniósł o *„zmianę zaskarżonego w tej części wyroku, poprzez prawidłowe opisanie w treści tych czynów wszystkich istotnych znamion i przyjęcie pełnej ich kwalifikacji prawnej.”*

Wyrokiem Sądu Okręgowego w C. z dnia 27 lutego 2019 r. (sygn. akt VII Ka (...)) wyrok Sądu I instancji został uchylony i przekazany temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Od powyższego prawomocnego orzeczenia Prokurator Rejonowy w M. wniósł skargę na wyrok sądu odwoławczego, zarzucając przedmiotowemu orzeczeniu *„obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia, a to art. 437 § 2 k.p.k. in fine. polegająca na błędnym stwierdzeniu, iż nie zachodzą prawne przesłanki uzasadniające zmianę zaskarżonego orzeczenia i w konsekwencji bezzasadne uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w M. do ponownego rozpoznania.”*

Podnosząc powyższy zarzut Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w C.

Sąd Najwyższy na posiedzeniu w dniu 6 listopada 2019 r. powziął wątpliwości co do wykładni przepisów prawa będących podstawą wydanego rozstrzygnięcia i na podstawie art. 82 ustawy o Sądzie Najwyższym postanowił odroczyć rozpoznanie sprawy i przekazać przedstawić zagadnienie prawne do rozstrzygnięcia składowi 7 sędziów Sądu Najwyższego. Powodem powzięcia wątpliwości stanowiących przedmiot niniejszego pytania prawnego do

powiększonego składu Sądu Najwyższego jest fakt wydania orzeczenia pierwszoinstancyjnego przez asesora sądowego i związane z tym wątpliwości co do umocowania tej osoby do orzekania w rozumieniu przepisów kodeksu postępowania karnego i potencjalnej bezwzględnej przyczyny odwoławczej opisanej w art. 439 § 1 k.p.k.

W dniu 26 maja 2020 r. Sąd Najwyższy postanowił odmówić podjęcia uchwały w odpowiedzi na pytanie „Czy, zgodnie z art. 30 § 1 Kodeksu postępowania karnego, sąd może na posiedzeniu orzekać w składzie jednego asesora sądowego wydając wyrok skazujący po 1 stycznia 2016 roku?” (I KZP 14/19). W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że przepis art. 439 § 1 k.p.k. nie może być w ogóle stosowany na podstawie art. 539f k.p.k. w zakresie, w jakim miałby dotyczyć badania istnienia uchybień wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k. wyłącznie w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, a zatem tych uchybień z art. 439 § 1 k.p.k., które nie "przeniosły" się w tym samym charakterze na etap postępowania odwoławczego. Sąd Najwyższy wskazał ponadto, że odpowiednie stosowanie art. 439 § 1 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. na podstawie art. 539f k.p.k. odnosi się tylko do uchybień mieszczących się w tym przepisie, istniejących na etapie postępowania przed sądem odwoławczym. W takim zakresie przepis art. 439 § 1 k.p.k. winien być stosowany także dla uchylenia wyroku kasatoryjnego sądu odwoławczego, gdy uchybienie mieszczące się w art. 439 § 1 k.p.k. zaistniało na etapie postępowania drugoinstancyjnego, a skarga oparta została na naruszeniu art. 437 § 2 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga okazała się zasadna.

Jak wynika wyraźnie z uzasadnienia wyroku Sądu I instancji na skutek omyłki niepoprawnie dokonano opisu przypisanego sprawcy czynu (w porównaniu do przyjętej kwalifikacji prawnej), tj. pominięto znamię „czym naraził małoletniego na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych”. Apelacja Prokuratora nakierowana była na uzupełnienie opisu czynu i przyjęcie tym samy poprawnej kwalifikacji prawnej. Sąd odwoławczy przychylił się do apelacji, jednak

samodzielnie nie zmodyfikował opisu czynu, lecz uchylił wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Zgodnie z uchwałą 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2019 r. (I KZP 3/19), której tezy Sąd Najwyższy w niniejszym składzie w pełni podziela – *„Konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, o której mowa w art. 437 § 2 zdanie drugie in fine k.p.k., jako powód uchylenia przez sąd odwoławczy zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, zachodzi wówczas, gdy orzekający sąd pierwszej instancji naruszył przepisy prawa procesowego, co skutkowało, w realiach sprawy, nierzetelnością prowadzonego postępowania sądowego, uzasadniającą potrzebę powtórzenia (przeprowadzenia na nowo) wszystkich czynności procesowych składających się na przewód sądowy w sądzie pierwszej instancji.”*

W powyższym kontekście analiza uzasadnienia wyroku Sądu II instancji prowadzi do jednoznacznego wniosku, że w sprawie niniejszej nie wykazano konieczności przeprowadzenia postępowania sądowego w całości.

W realiach procesowych sprawy możliwe było uczynienie zadość apelacji Prokuratora i dokonanie wnioskowanych zmian w opisie czynu, by usunąć naruszenie prawa materialnego. Sąd bez wystarczającego uzasadnienia uznał, że musi to być dokonane przez Sąd I instancji w ponownym postępowaniu. Nie wskazał w żadnej mierze, że Sąd ten musi przeprowadzić jakkolwiek element postępowania na nowo. Zatem biorąc pod uwagę, że przedmiotem rozpoznania jest zdarzenie historyczne a nie konkretna kwalifikacja prawna czynu, doprecyzowanie opisu czynu jest możliwe na etapie odwoławczym, zwłaszcza w sprawie, gdzie sam Sąd I instancji wskazuje, że jaki powinien być prawidłowy opis czynu i że tylko z uwagi na omyłkę nie dokonano tego na etapie prerwszoinstancyjnym.

W tej sytuacji należało uwzględnić skargę i uchylić zaskarżony nią wyrok. Mając na uwadze pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 maja 2020 r. sygn. akt I KZP 14/19, to Sąd odwoławczy bada, także z urzędu, czy nie zachodzą przesłanki określone w art. 439 § 1 k.p.k., w tym także tę z pkt 2, a dotyczącą należytej obsady sądu wydającego orzeczenie w I instancji. Sąd

Najwyższy w konkretnym układzie procesowym, zainicjowanym skargą na wyrok sądu odwoławczego złożoną w trybie art. 539a § 1 k.k., nie mógł tego dokonać.